

همه چیز زیر سر نهاده است!

درصد افزایش در بازگشت ارز برآورد می‌شود. مدیرکل دفتر توسعه خدمات بازرگانی سازمان توسعه تجارت ایران بیان کرد: این ۲ هزار و ۳۲۲ صادرکننده شامل ۱۶۵۸ واحد تولیدی و ۶۶۴ واحد غیرتولیدی بوده و میزان بازگشت ارز این دو دسته به ترتیب ۱۳.۹ میلیارد یورو و یک میلیارد یورو است. مدیر کل دفتر توسعه خدمات بازرگانی سازمان توسعه تجارت ایران گفت: از این گروه می‌توان به پیلهوران و مرزنیسان اشاره کرد، همچنین بخشی از این صادرکنندگان، نسبت

مدیرکل دفتر توسعه خدمات بازرگانی سازمان توسعه تجارت ایران گفت: براساس آمارها ۲ هزار و ۳۲۲ صادرکننده تا ۷ مهر ۹۹ به‌طور کامل تعهدات ارزی خود را ایفا کردند. به گزارش سازمان توسعه تجارت ایران احسان قمری گفت: براساس آمارها ۲ هزار و ۳۲۲ صادرکننده با صادرات ۱۶۶ میلیارد یورو، تا ۷ مهر ۹۹ تعهدات ارزی خود را به‌صورت ۱۰۰ درصد ایفا کرده‌اند که نسبت به گزارش پیشین در تاریخ ۳۱ تیر امسال، ۱۳ درصد افزایش در تعداد و ۱۷

رفع کامل تعهدات ارزی بیش از ۲ هزار صادرکننده

آیا تحریم مافیای واردات را به زانو درآورد؟

چادر مشکی و روزهای سپید تولید

عکس: آیدآ فریدی

می‌توانیم خود کفا شویم

عدم دست‌یابی به دانش فنی مربوط به تولید این نوع پارچه بوده است. وی با تأکید بر اینکه ما در ۳ سال اخیر به این دانش دست پیدا کرده‌ایم، در این باره افزود: تولید چادر مشکی نیازمند فناوری خاصی نسبت به پارچه‌های دیگر است، به‌همین دلیل نیز باوجود اینکه تاکنون چند بار پروژه چادر مشکی در کشور کلید خورد، موفقیت‌آمیز نبود. ما در این راستا غیر از واردات ماشین‌آلات خط تولید، به دانش فنی تولید این پارچه هم احتیاج داشتیم. این فعال صنعت نساجی درباره دلایل دیگر موفق نبودن در خودکفایی در زمینه چادر مشکی بیان کرد: البته نمی‌توان در این موضوع از نفع واردکنندگان از واردات و نپرداختن جدی به بحث تولید داخلی غافل بود. در هر حال سود سرشار حاصل از واردات چادر مشکی به کشور تا پیش از این نصیب واردکنندگان می‌شد و طبیعی بود که در چنین شرایطی آنها از تولید این پارچه در کشور استقبال نکنند. وی ضمن اشاره به این نکته که در حال حاضر بیشترین واردات چادر مشکی کشور از چین است که نسبت به پارچه‌های کره‌ای کیفیت پایین‌تری دارند، تصریح کرد: پارچه‌هایی که در حال حاضر در کشور

نیز رسانند. این فعال عرصه نساجی کشور درباره امکان خودکفایی کشور در تولید این کالا عنوان کرد: اگر کمیته میزان نیاز اعلام شده یعنی همان رقم ۴۰ میلیون متر را در نظر بگیریم، می‌توان با برنامه‌ریزی در این زمینه تولید داخلی را به این میزان رساند؛ در واقع ما برنامه‌ای داریم که می‌توانیم با اجرای آن میزان تولید را به ۴۰ میلیون متر نیز افزایش دهیم. وی با تأکید بر اینکه امر با بهره‌گیری از توان کارخانه‌های خوابیده کشور امکان‌پذیر است، یادآور شد: در حال حاضر کارخانه‌های زیادی در کشور ما در شاخه‌های ریسندگی، بافندگی یا تکمیل وجود دارند که به‌دلایل مختلف فعالیت ندارند یا فعالیت آنها به شکل مطلوب نیست. ما می‌توانیم با برنامه‌ریزی درست این شرکت‌ها را فعال کرده و از طریق برون‌سپاری، ظرفیت تولید را افزایش دهیم. این کار هم شرکت‌های تولیدی داخلی ما در حوزه نساجی فعال می‌شوند و هم از ارزی ملی جلوگیری می‌شود. میری در پاسخ به این پرسش که چرا تا امروز کشور ما به خودکفایی در تولید چادر مشکی دست نیافته، عنوان کرد: دلایل متعددی در این موضوع دخیل هستند اما دلیل اصلی ناکامی ما در این حوزه،

محمدحسین میری، مدیرعامل کارخانه نساجی حجاب شهرکرد در گفت‌وگو با **تجارت گسترش** درباره وضعیت تولید و مصرف چادر مشکی در کشور اظهار کرد: باتوجه به وضعیت فعلی ارز در کشور، واردات در حوزه پارچه دشوارتر از گذشته شده و در عین حال مردم نیز مانند گذشته توانایی خرید این کالای وارداتی را ندارند؛ بنابراین به‌دلیل اینکه صرفه اقتصادی واردات این نوع پارچه گران‌تر از کشورهای مثل کره جنوبی از بین رفته، واردکنندگان به واردات پارچه‌های بی‌کیفیت چینی و با قیمت پایین‌تر روی آورده‌اند. وی با اشاره به این نکته که کشور ما یکی از مصرف‌کنندگان عمده چادر مشکی است، افزود: درباره میزان مصرف پارچه چادر مشکی در کشور اعداد و ارقام متعددی ارائه می‌شود که دامنه آن از ۴۰ میلیون متر تا نزدیک ۱۰۰ میلیون متر است و شامل همه خانواده چادر مشکی می‌شود و به‌دلیل اینکه میزان فعلی تولید داخلی کمتر از نیاز جامعه است، این واردات همچنان ادامه دارد. میری درباره قابلیت‌های کشور در تولید چادر مشکی خاطر نشان کرد: ظرفیت فعلی خط تولید ما برای چادر مشکی حدود ۱۰ میلیون متر است اما با برآوردهای انجام شده به‌نظر می‌رسد می‌توان این تولید را به حدود ۱۸ میلیون متر

باید به بهر هوری بیندیشیم

احمد کیمیایی اسدی، از فعالان حوزه نساجی و عضو اتاق بازرگانی تهران در گفت‌وگو با **تجارت گسترش** درباره وضعیت چادر مشکی در حوزه نساجی کشور عنوان کرد: وضعیت چادر مشکی در صنعت نساجی تفاوت‌های خاصی با سایر پارچه‌ها دارد و باید جدا از سایر پارچه‌ها به بررسی وضعیت آن پرداخت. وی در این باره افزود: باتوجه به مصرف بسیار بالای چادر مشکی در کشور ما و ناتوانی تولید داخلی، عمده مصرف ما از طریق واردات از کشورهای جنوب شرق آسیا تامین می‌شود اما در چند سال اخیر حرکت‌هایی برای تولید داخلی این کالا مورد توجه فعالان این حوزه قرار گرفته است. کیمیایی اسدی گفت: بعد از اینکه مشکلات ارزی برای کشور ایجاد شد، فعالان بخش خصوصی و دست‌اندرکاران وزارت صنعت، معدن و تجارت به این نتیجه رسیدند که برای جلوگیری از خروج ارز به‌واسطه واردات این کالا، می‌توانند روی تولید داخلی آن سرمایه‌گذاری کنند. در این راستا ماشین‌آلات مورد نیاز تولید این کالا به کشور وارد شده که برخی از آنها نصب شده و برخی نیز مشغول فعالیت هستند اما به‌نظر می‌رسد ما همچنان در موضوع کیفیت تکمیل با مشکلاتی مواجه باشیم. وی در توضیح این مطلب گفت: ما از نظر ریسندگی و بافندگی مشکلی نداریم اما در زمینه رنگ‌رزی در موضوعاتی مانند ثبات و پایداری رنگ همچنان جای کار بسیار وجود دارد تا ایرادات برطرف شود. کیمیایی اسدی درباره لزوم حرکت کشور به‌سوی تولید هرچه بیشتر و باکیفیت‌تر چادر مشکی در داخل کشور خاطر نشان کرد: تولید این کالا علاوه بر اینکه از خروج ارز از کشور جلوگیری می‌کند، می‌تواند از طریق صادرات به کشورهای مثل عراق که از مصرف‌کنندگان عمده این کالا به‌شمار می‌رود، به ارزآوری کشور نیز کمک کند. این عضو اتاق بازرگانی تهران درباره مافیای واردات چادر مشکی به کشور نیز گفت: همواره بحث‌هایی در این زمینه مطرح بوده که واردات چادر مشکی مافیایی دارد

مافیا ساخته ذهن ماست

علیرضا حائری، عضو هیات‌مدیره جامعه متخصصین صنعت نساجی در این زمینه در گفت‌وگو با **تجارت گسترش** عنوان کرد: بحث چادر مشکی یکی از موضوعات قدیمی صنعت نساجی کشور است که در سال‌های اخیر بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. در این حوزه ما با دو شاخه مجزای صنعت و تجارت روبه‌رو هستیم. وی در این باره افزود: حقیقت این است که در طول این سال‌ها فعالان ما در حوزه تجارت بازار را به‌خوبی تشخیص داده، نیازهای جامعه را شناسایی و آنچه را که بازار به آن نیاز داشته وارد کرده و سود خود را نیز از این بازار برده‌اند و نامتوانیم به بازرگانان خرده‌بگیریم که چرا نیاز بازار را شناسایی و در آن بخش سرمایه‌گذاری کرده‌اند. در مقابل ما در حوزه صنعت چادر مشکی دچار مشکل بوده‌ایم و این بخش به‌دنبال شناسایی و تامین نیازهای این حوزه نبوده که این موضوع یا ناشی از عدم شناسایی یا کم‌کاری و بیسلیقگی آنها در راه‌اندازی خط تولید بوده است. حائری با تأیید عملکرد حوزه واردات در این سال‌ها در زمینه چادر مشکی تأکید کرد: در واقع دلیلی ندارد که ما در مقابل بخشی که در طول این سال‌ها فعالیت مطلوبی داشته جبهه‌گیری کنیم و بر این عقیده باشیم که کار این بخش دلیل کم‌کاری بخش دیگر بوده است. در بازار امروز فعالیت منطقی در راستای رسیدن به سود است و نبود تولید داخلی بازرگانان ما را بر آن داشته تا این خلأ را با واردات جبران کنند و ضمن تامین نیاز داخلی به سود خود نیز برسند. این عضو هیات‌مدیره

سخن پایانی...

خوب یا بد، امروز تحریم‌ها، کرونا و کمبود منابع ارزی مقدمات را برای تولید و عرضه چادر مشکی در کشور مهیا کرده و اگر اراده‌ای بر تولید این کالا وجود داشته باشد، می‌توان جمله معروف تبدیل کردن تهدید به فرصت را در حوزه چادر مشکی نیز به کار برد و به این صنعت که تا امروز در کشور مهجور مانده بود و امروز به‌واسطه کمبود ارز، مجالسی برای تنفس پیدا کرده، پر و بال داد. در هر حال مافیاهای بزرگ و کوچک در هر انحصار و نگاه انحصاری ایجاد می‌شوند و اگر قرار است از سد آنها بگذریم، باید فرصت‌های اینچنینی را غنیمت بشماریم.

ایران آگرو فود ۲۷ ساله شد

به صادرات از محل ورود موقت اقدام کرده‌اند و لازم است در زمینه چگونگی رفع تعهدات ارزی آنان در اسرع وقت تصمیم‌گیری شود. قمری در پایان تلاش کمیته‌های اقدام ارزی در سازمان توسعه تجارت ایران و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها و همچنین کارگروه پایش رفتار تجاری را در راستای استفاده از ابزارهای پیش رو در جهت تسریع و تسهیل بازگشت ارز حاصل از صادرات دانست.

باتوجه به تمرکز مناطق آزاد ایران بر توسعه گردشگری، همواره این سوال مطرح بوده است که آیا هدف از ایجاد مناطق آزاد تجاری صنعتی، توسعه تولید و صادرات کالاست یا جذب گردشگر؟ برای بررسی این موضوع باید به اهداف مناطق آزاد مراجعه کنیم. یونیدو (UNIDO) مناطق آزاد را وسیله‌ای برای تشویق توسعه صنعتی با هدف صدور کالاهای صنعتی می‌داند. آنکتاد (UNCTAD) معتقد است ساختار فعلی تجارت جهانی به زیان کشورهای توسعه‌نیافته است و مناطق آزاد ابزاری برای دگرگونی این ساختار به نفع کشورهای مذکور است. سازمان تجارت جهانی (WTO) مناطق آزاد را ابزاری برای گسترش تجارت بین‌الملل و باری‌دهنده توسعه می‌داند.

در اقتصادهای پیشرفته، نقش مناطق اقتصادی به‌معنای عام آن (SEZ) عبارت است از ارائه تخفیف در تعرفه‌ها و مهم‌تر از آن انبساط و رویه‌های گمرکی به‌منظور پشتیبانی از زنجیره‌های تامین در نقاط مرزی؛ در مقابل، در اقتصادهای در حال توسعه، هدف اصلی SEZ ها به‌طور کلی ساخت، ایجاد تنوع و ارتقای صنایع با جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. در بند ۱۱ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی نیز به ۴ هدف اصلی مناطق آزاد اشاره شده که عبارتند از انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.

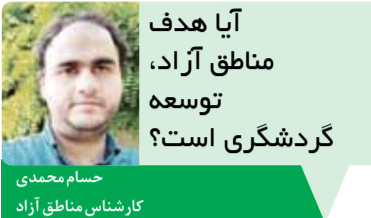
در مساهد یک قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران هدف از ایجاد این مناطق موارد زیر ذکر شده است: تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی. همان‌گونه که در تعاریف بین‌المللی و حتی مقررات داخلی مشاهده می‌شود، مناطق آزاد معطوف به توسعه تولید و صادرات کالا یا ایجاد تسهیلات به‌منظور خدمات تجاری نظیر خدمات گمرکی، انبارداری و... است. طبیعتاً تحقق این اهداف سایر شاخص‌های مورد نیاز نظیر گسترش اشتغال، رشد و توسعه اقتصادی، حضور در بازارهای جهانی و... نیز حاصل خواهد شد، اما در عمل مناطق آزاد ایران با تأکید بر ظرفیت گردشگری ایجاد شده و فعالیت می‌کنند که مشخص نیست این موضوع براساس کدام منطق و سند بالادستی وارد اهداف مناطق آزاد شده است؟ به‌گونه‌ای که در طرح توجیهی ایجاد مناطق آزاد جدید بر ظرفیت گردشگری تأکید می‌شود، مسئولان سازمان‌های مناطق آزاد در گزارش عملکرد خود به آمار گردشگران و طرح‌های تابستانی و زمستانی اشاره می‌کنند و در نظر عامه مردم نیز مناطق آزاد محلی برای تفریح و خرید کالای خارجی با قیمت مناسب است. با بررسی اهداف و عملکرد مناطق آزاد اولیه نظیر هامبورگ آلمان و شانون ایرلند و همچنین مناطق آزاد موفق حال حاضر دنیا نظیر جبل‌علی امارات، شژن و هاینان چین، جذب سرمایه در حوزه تولید و تجارت کالا مورد تأکید بوده و موضوع گردشگری به چشم نمی‌خورد. البته مقوله گردشگری یکی از ظرفیت‌های قابل توجه کشور است که می‌توان از طریق آن به افزایش درآمد ارزی و کاهش خروج ارز کمک کرد که این کار باید از طریق سازمان‌های مربوطه از جمله وزارت گردشگری دنبال شود، اما الزامات، معافیت‌ها و فلسفه مناطق آزاد صنعتی یا موضوع گردشگری ندارند. مناطق نمونه وزارت صنعت، معدن و تجارت بر این بود که بسترهای تولید پارچه چادر مشکی را در کشور مهیا کنند و دانش فنی این کار را به کشور بیاورند، کدام نیرو میخواست در مقابل آن بایستد؟! مگر در حال حاضر که دانش فنی تولید این کالا وارد کشور شده و این کالا در شهرکرد تولید می‌شود، کسی برای فعالیت آنها مانع ایجاد کرده است؟! ما در حال حاضر این کالا را در شهرکرد با کیفیت و استانداردهای قابل قبول تولید می‌کنیم و آن طور که مسئولان وعده داده‌اند تا سال آینده نیز یک خط تولید دیگر در قزوین به بهره‌برداری خواهد رسید. این فعال حوزه نساجی گفت: قابلیت تولید چادر مشکی در کشور وجود دارد و می‌تواند موجب شوکوفایی تولید در کشور شود و علاوه بر تامین نیاز داخلی، با صادرات، برای کشور ارزآوری نیز به همراه داشته باشد. حائری در پایان تأکید کرد: آنچه تا امروز ما را به واردات چادر مشکی وابسته کرده، دو دهه کم‌کاری بخش صنعت بوده که با عملکرد نامطلوب خود نتوانسته ما را به خودکفایی در این بخش برساند.

سود سرشار حاصل از واردات چادر مشکی به کشور تا پیش از این نصیب واردکنندگان می‌شد و طبیعی بود که در چنین شرایطی آنها شریکی آنها از تولید این پارچه در کشور استقبال نکنند

آنچه تا امروز ما را به واردات چادر مشکی وابسته کرده، دو دهه کم‌کاری بخش صنعت بوده که با عملکرد نامطلوب خود نتوانسته ما را به خودکفایی در این بخش برساند

آیا هدف مناطق آزاد، توسعه گردشگری است؟

حسام محمدی
کارشناس مناطق آزاد

ایجاد هدف در مناطق آزاد ابزاری برای دگرگونی این ساختار به نفع کشورهای مذکور است. سازمان تجارت جهانی (WTO) مناطق آزاد را ابزاری برای گسترش تجارت بین‌الملل و باری‌دهنده توسعه می‌داند. در اقتصادهای پیشرفته، نقش مناطق اقتصادی به‌معنای عام آن (SEZ) عبارت است از ارائه تخفیف در تعرفه‌ها و مهم‌تر از آن انبساط و رویه‌های گمرکی به‌منظور پشتیبانی از زنجیره‌های تامین در نقاط مرزی؛ در مقابل، در اقتصادهای در حال توسعه، هدف اصلی SEZ ها به‌طور کلی ساخت، ایجاد تنوع و ارتقای صنایع با جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است. در بند ۱۱ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی نیز به ۴ هدف اصلی مناطق آزاد اشاره شده که عبارتند از انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج. در مساهد یک قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران هدف از ایجاد این مناطق موارد زیر ذکر شده است: تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی. همان‌گونه که در تعاریف بین‌المللی و حتی مقررات داخلی مشاهده می‌شود، مناطق آزاد معطوف به توسعه تولید و صادرات کالا یا ایجاد تسهیلات به‌منظور خدمات تجاری نظیر خدمات گمرکی، انبارداری و... است. طبیعتاً تحقق این اهداف سایر شاخص‌های مورد نیاز نظیر گسترش اشتغال، رشد و توسعه اقتصادی، حضور در بازارهای جهانی و... نیز حاصل خواهد شد، اما در عمل مناطق آزاد ایران با تأکید بر ظرفیت گردشگری ایجاد شده و فعالیت می‌کنند که مشخص نیست این موضوع براساس کدام منطق و سند بالادستی وارد اهداف مناطق آزاد شده است؟ به‌گونه‌ای که در طرح توجیهی ایجاد مناطق آزاد جدید بر ظرفیت گردشگری تأکید می‌شود، مسئولان سازمان‌های مناطق آزاد در گزارش عملکرد خود به آمار گردشگران و طرح‌های تابستانی و زمستانی اشاره می‌کنند و در نظر عامه مردم نیز مناطق آزاد محلی برای تفریح و خرید کالای خارجی با قیمت مناسب است. با بررسی اهداف و عملکرد مناطق آزاد اولیه نظیر هامبورگ آلمان و شانون ایرلند و همچنین مناطق آزاد موفق حال حاضر دنیا نظیر جبل‌علی امارات، شژن و هاینان چین، جذب سرمایه در حوزه تولید و تجارت کالا مورد تأکید بوده و موضوع گردشگری به چشم نمی‌خورد. البته مقوله گردشگری یکی از ظرفیت‌های قابل توجه کشور است که می‌توان از طریق آن به افزایش درآمد ارزی و کاهش خروج ارز کمک کرد که این کار باید از طریق سازمان‌های مربوطه از جمله وزارت گردشگری دنبال شود، اما الزامات، معافیت‌ها و فلسفه مناطق آزاد صنعتی یا موضوع گردشگری ندارند. مناطق نمونه وزارت صنعت، معدن و تجارت بر این بود که بسترهای تولید پارچه چادر مشکی را در کشور مهیا کنند و دانش فنی این کار را به کشور بیاورند، کدام نیرو میخواست در مقابل آن بایستد؟! مگر در حال حاضر که دانش فنی تولید این کالا وارد کشور شده و این کالا در شهرکرد تولید می‌شود، کسی برای فعالیت آنها مانع ایجاد کرده است؟! ما در حال حاضر این کالا را در شهرکرد با کیفیت و استانداردهای قابل قبول تولید می‌کنیم و آن طور که مسئولان وعده داده‌اند تا سال آینده نیز یک خط تولید دیگر در قزوین به بهره‌برداری خواهد رسید. این فعال حوزه نساجی گفت: قابلیت تولید چادر مشکی در کشور وجود دارد و می‌تواند موجب شوکوفایی تولید در کشور شود و علاوه بر تامین نیاز داخلی، با صادرات، برای کشور ارزآوری نیز به همراه داشته باشد. حائری در پایان تأکید کرد: آنچه تا امروز ما را به واردات چادر مشکی وابسته کرده، دو دهه کم‌کاری بخش صنعت بوده که با عملکرد نامطلوب خود نتوانسته ما را به خودکفایی در این بخش برساند.

براساس آنچه گفته شد به‌منظور کاهش تنش‌ها در سیاست‌گذاری مناطق آزاد، باید تکلیف مناطق آزاد با مقوله گردشگری روشن شود و اگر بناسد محدوده‌ای صرفاً به فعالیت‌های گردشگری بپردازد، امتیازات و انتظارات نسبت آن منطقه نیز تعدیل شود تا بهره‌وری منطقه افزایش یابد و مناطق آزاد ایران نیز به اهداف اصلی و تعاریف بین‌المللی نزدیک‌تر شوند.